

УДК 91 (477)

ЧОРНОГІРСЬКЕ ОЗЕРО МАРІЧЕЙКА – ПРИРОДНА ПЕРЛИНА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

Іван ЗЕЛЕНЧУК

кандидат фізико-математичних наук, старший науковий співробітник
відділення «Філія Гуцульщина» ННДІУВІ

Ярослав ЗЕЛЕНЧУК

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
відділення «Філія Гуцульщина» ННДІУВІ

Анотація. У статті йдеться про комплексне українознавче дослідження чорногірського озера Марічейка, розташованого в Гуцульському регіоні Українських Карпат. Показано, що серед усіх гірських озер Гуцульщини озеро Марічейка виділяється своїми особливими фізико-географічними та історико-культурними характеристиками. Виявлено походження автентичної назви озера Марічейка – Марічайка, яку було утворено від гуцульського прізвиська колишнього власника сусідньої полонини Веснарка – Семена Ілюка (Марічая). Озеро знаходиться на території північно-східного макросхилу Чорногірського гірського масиву і охороняється Карпатським національним природним парком. Робота виконана на основі літературних джерел та експедиційних українознавчих матеріалів.

Ключові слова: Українські Карпати, Гуцульщина, українознавство, географія, озеро Марічейка, підземні водні джерела, легенди, перекази, Шибене, Погорілець, Веснарка.

ЧЕРНОГОРСКОЕ ОЗЕРО МАРИЧЕЙКА – ПРИРОДНАЯ ЖЕМЧУЖИНА УКРАИНСКИХ КАРПАТ

Іван ЗЕЛЕНЧУК

кандидат физико-математических наук, старший научный сотрудник
отделения «Филия Гуцульщина» ННИИУВІ

Ярослав ЗЕЛЕНЧУК

кандидат исторических наук, старший научный сотрудник
отделения «Филия Гуцульщина» ННИИУВІ

Аннотация. В статье освещается комплексное украиноведческое исследование черногогорского озера Маричейка, расположенного в Гуцульском регионе Украинских Карпат. Показано, что среди всех горных озер Гуцульщины озеро Маричейка выделяется своими особыми физико-географическими и историко-культурными характеристиками. Обнаружено происхождение аутентичного названия озера Маричейка – Маричайка, которое было образовано от гуцульского прозвища бывшего владельца соседней полонины Веснарка – Семена Илюка (Маричая). Озеро находится на территории северо-восточного макросклона Черногорского горного массива и охраняется Карпатским национальным природным парком. Работа выполнена на основе литературных источников и экспедиционных украиноведческих материалов.

Ключевые слова: Украинские Карпаты, Гуцульщина, украиноведение, география, озеро Маричейка, подземные водные источники, легенды, предания, Шибене, Погорилец, Веснарка.

LAKE MARICHEIKA IN THE CHORNOHIRSKYI MOUNTAIN GROUP AS NATURAL PEARL OF THE UKRAINIAN CARPATHIANS

Ivan ZELENCHUCK

*Candidate of Physical and Mathematical Sciences,
senior research associate of branch «Hutsulshchyna» of NRIUSWH*

Yaroslav ZELENCHUK

*Candidate of Historical Sciences,
senior research associate of branch «Hutsulshchyna» of NRIUSWH*

Annotation. *The article deals with complex research of Lake Maricheika located in the Chornohirskyi mountain group of Hutsul region of the Ukrainian Carpathians. It is shown that Lake Maricheika stands out from other mountain lakes of the Hutsul region with its special physical-geographic and historical-cultural peculiarities. Authors established that authentic name of Lake Maricheika – Mari-chaika derives from Hutsul nickname of former owner of neighboring meadow Vesnarka – Semen Iliuk (Marichai). The lake is located on the north-east macro-hillside of the Chornohirskyi mountain group and is under protection of the Carpathian National Nature Park. The article is based on literary sources and expeditionary Ukrainian studies records.*

Key words: *the Ukrainian Carpathians, Hutsul region, Ukrainian studies, geography, Lake Maricheika, underground water sources, legends, folk tales, Shybene, Pohorilets, Vesnarka.*

*Доки буде чиста вода в Чьорногорі,
доти буде озеро Марічайка!*

Гуцульська народна мудрість

У природничому концентрі українознавчих досліджень «Україна – природа, екологія» проводиться науковий аналіз важливих співвідношень «Україна – Природа – Людина». Українська матеріальна та духовна культура значною мірою формується під впливом природного довкілля України, кожен регіон України має свої ландшафтно-кліматичні особливості. В цьому аспекті гірське природне середовище Гуцульського регіону Українських Карпат вплинуло на формування самобутньої матеріальної і духовної культури карпатських українців-гуцулів. Українознавчі експедиційні дослідження основних гірських вершин, річок і озер Українських Карпат, які проводить відділення «Філія Гуцульщина» ННДІУВІ, є актуальним науковим завданням [7].

Відомо, що на території України існує близько 20 тисяч різних озер, у тому числі понад 7 тисяч середніх, з них 43 – великі озера. Найбільше озеро України – волинське озеро Світязь, площею 24 кв. км, належить до системи великих Шацьких озер. Найбільшим озером Українських Карпатських гір вважається озеро Синевір, котре знаходиться біля селища Міжгір'я на Закарпатській Гуцульщині і має площу 7 га [6].

Серед усіх гірських озер Українських Карпат особливо виділяється озеро Марічейка, що знаходиться на території Чорногірського гірського масиву. Згідно із соціологічним опитуванням жителів Верховинського району Івано-Франківської області, озеро Марічейка віднесено до семи чудес Верховищини. Воно

знаходиться недалеко від села Шибене Зеленської сільської ради, поблизу полонини Веснарка та підніжжя гори Шурин (Гропа), і охороняється працівниками Карпатського національного природного парку (м. Яремча).

Озеро Марічейка добре знають багато верховинців та численні гірські туристи України і зарубіжжя тому, що воно знаходиться поблизу найширшого пологого плаю на Чорногірський хребет, так званого **Чорногірського Плаю**. Ця історична гірська дорога, по якій можуть рухатися не тільки пішоходи, але й автомобілі підвищеної прохідності, починається в селі Шибене, проходить через урочище Погорілець, полонину Веснарка та озеро Марічейка, а потім піднімається стрімко вгору до самої вершини гори Піп Іван (2021 м), на якій знаходиться зруйнована у 1941 р. кам'яна споруда українсько-польської метеоролого-астрономічної обсерваторії – визначної пам'ятки історії і архітектури України [1].

На жаль, у різних наукових і освітніх джерелах про озеро Марічейка відомостей дуже мало [8]. Зокрема, в другому томі «Географічної енциклопедії України» 1990 р. видання про дане озеро написано так: «МАРІЧЕЙКА – озеро льодовикового походження у Верховинському районі Івано-Франківської області. Лежить на північному сході від гори Шурин-Гропа масиву Чорногора, на висоті 1510 метрів над рівнем моря. Площа 1 гектар, глибина 0,8 метра. Улоговина видовженої форми. Береги низькі, оточені лісом з ялини

Озеро Марічейка на топографічній карті «Карпати. Верховинський район»

та гірської сосни. Живиться підземними та, частково, атмосферними водами. Вода прісна, чиста. Дно рівне, мулисте. Вздовж берегів озеро заростає осокою. Об'єкт туризму» [3, 325].

Багато верховинців, котрі не раз бували біля озера Марічейка, самі можуть переконаватися в тому, що в цій книзі дуже мало інформації про це унікальне озеро і, крім того, не всі наведені в ній тези відповідають дійсності. Тому людина, котра на власні очі не бачила високогірного озера Марічейка, після прочитання такої короткої енциклопедичної інформації, мабуть, не зверне на нього особливої уваги. Не вражають уяви читача ні висота над рівнем моря – 1510 метрів, ні площа – 1 гектар, ні глибина озера – 0,8 метра. Отже, для кращого розуміння специфічних особливостей озера Марічейка спочатку порівняємо його із двома іншими озерами головного Чорногірського хребта, які також утворились у давньольодовикових заглибинах

(карах), – високогірними озерами Бербенескул і Несамовите.

Озеро Бербенескул давньольодовикового походження, з трьох боків оточене високими і стрімкими берегами, які утворюють велику заглибину з озером на дні. Тут варто зауважити, що вузькі та глибокі бочки гуцули називають бербеницями і широко використовують для зберігання бринзи. Тому точніше дане озеро і сусідню гору потрібно називати **Бербенескул**, а не **Бребенескул**, оскільки на гуцульському діалекті української мови таку дерев'яну бочку називають не *бребениця*, а *бербениця*. Воно розміщене найвище з усіх трьох чорногірських озер і є найвисокогірнішим озером України. Знаходиться поблизу гори Гутин Томнатик (2016 м) на висоті 1801 м над рівнем моря, його площа близько 0,5 га, глибина 2,8 м. Водна поверхня озера Бербенескул має форму, що нагадує слід ноги людини-

велетня. Озеро живиться атмосферними опадами і ґрунтовими водами, від нього витікає однойменний гірський потік, що в закарпатському селі Луги впадає в Білу Тису [2, 126]. Між іншим, високогірне село Бистрець, яке знаходиться з прикарпатського боку Чорногірського хребта, є найближчим сусідом високогірного закарпатського села Луги.

Друге чорногірське озеро давньольодовикового походження – Несамовите – має красиву серцеподібну форму, лежить поблизу гори Туркул (1933 м) на висоті 1750 м над рівнем моря, займає площу 0,3 га і сягає глибини 1,5 м. Від нього не витікає ніякий потік, тобто воно безстічне. Дане озеро розміщене лише на 50 м нижче від озера Бербенескул [3, 411]. За народною легендою, озеро часто «несамовито» мститься великими грозами і зливами над тими людьми, котрі кидають у нього каміння.

Учасники сходження, присвяченого шістдесятиріччю з дня відкриття обсерваторії на горі Піп Іван, біля озера Марічейка. Фото авторів

Після простого порівняння трьох озер видно, що тільки озеро Марічейка живиться потужними підземними водами. Крім того, озера Бербенескул і Несамовите знаходяться у найвищому субальпійському гірському поясі Українських Карпат, навколо них немає ніякого лісу, а ростуть тільки полонинські трави і сосна сланка (жереп) та розсіяні кам'яні осипища, тому їх добре видно з навколишніх гірських вершин. Віддаль між озерами Бербенескул і Несамовите близько 3 км. Завдяки такому особливому розміщенню ці найвисокогірніші озера, що піднялися найближче до неба України, українські митці називають **«голубими очима Чорногори»**.

Тепер порівнюємо озеро Марічейка з іншими двома найбільшими за площею гірськими озерами Українських Карпат – Шибене і Синевір, але вже зовсім іншого, завального (загатного), походження. Відомо, що раніше найбільшим озером Українських Карпат вважалось озеро-гать Шибене, що розміщене на однойменному потоці Шибене, поблизу урочища Бангофа, в басейні річки Чорний Черемош. Воно мало площу водного дзеркала близько 15 га і глибину понад 15 м. Після закінчення лісоплаву по Черемошу 1979 р. озеро-гать Шибене вже більше не використовувалося для лісоплаву. Поступово його гребля зруйнувалась, озеро замулилось, заросло деревами і кущами й зараз має площу близько 1 га. Тому найбільшим сучасним озером Українських Карпат справедливо вважається озеро Синевір. Воно розміщене поблизу Міжгір'я на висоті 987 м над рівнем моря, його площа становить 7 га, глибина сягає до 20 м, належить до басейну річки Терсва [6].

Дослідження перш за все показало, що озеро Марічейка розміщене в зовсім іншому гірськолісовому поясі, ніж озера Бербенескул і Несамовите, котрі лежать у субальпійському гірському поясі (тому й навколишні гірські ландшафти цих озер є зовсім різними). Крім того, Марічейка знаходиться набагато вище від озер Шибене і Синевір. Мальовничий гірський ландшафт Марічейки, що поєднує дзеркальну водну блакить із зеленню прибережного смерекового лісу і темною синявою Чорногори, захоплює карпатських горян своєю неземною красою. Кристально чиста вода озера Марічейка, свіже гірське повітря та навколишній первозданний смерековий праліс створюють разом враження «чудового райського куточка», що дає прекрасну можливість всім бажаючим «красою душі напоїти». Альпійський високогірний ландшафт озер Бербенескул і Несамовите має зовсім іншу естетичну привабливість.

Найважливішою особливістю озера Марічейка є те, що воно живиться чистими підземними водами. Крім того, в це озеро впадає потічок Гроповець, котрий витікає із стрімкого схилу гори Шурін (Гропа). Таким чином, разом воно живиться підземними водами, поверхневими водами гірських потічків і атмосферними опадами. В свою чергу з озера витікає однойменний потічок Марічейка, що буквально злітає по каменях до бурхливого потоку Погорілець. З-під Чорногори чисті води цього озера та численних гірських потічків попадають у великий потік Шибений, до річок Черемош, Прут і Дунай, а разом з Дунаєм – у Чорне море. Образно кажучи, «Жива Вода» чорногірської Марічейки через три потоки і три річки України має

безпосередній зв'язок із «Великою Водою» Чорного моря.

Про феномен живлення озера Марічейка чистими підземними водами знають тільки окремі досвідчені старожили Гуцульщини, що десятки років літували із худобою на сусідніх полонинах Веснарка, Погорілець і Гропа. Протягом століть загадкові перекази полонинників усно передавалися між гуцулами і поступово ставали легендами. Саме від них нами вперше записано легенду про те, що у дні цього озера є міжкам'яні щілини, через які воно з'єднане із водоносними горизонтами найчистіших підземних вод Українських Карпат.

Літературно реконструйована легенда про глибокі отвори у дні озера Марічейка, записана від старожилів підчорногірських сіл Зелене, Дзимброя і Бистрець, звучить на гуцульському діалекті так: «Єкшо на дарабці заплисти на середину озера Марічайка, то мижи чорним камінем можна уздріти вузьку дирку в його дні, подібну до лійки. Аби спробувати змірити глибину тої лійки у дні озера, з собов траба узети великий клубок грубих прідівних ниток тай зручний камінь. Коли прив'язати камінь до нитки і повільно опускати його у тоту лійку, то будете видіти, що цілий клубок із нитками розмотаїтси, а кмінь ни досегне дна. Через цису дирку у дні озера вода попадаї до підземного моря».

Про те, що чиста вода озера Марічейка має цілющі властивості, також довідуємося від старожилів підчорногірських сіл, які багато років літували на чорногірських полонинах. Вони розповідали, що вівці, корови і коні, котрі пили воду із озера Марічейка, ставали дуже рухливими та не хворіли, а також про те, що молоко від цих овець і корів має

лікувальні властивості. Але найбільше вражає легенда про «Живу Воду» із озера Марічейка. За цією легендою, якщо зловлену рибу занурити у свіжу озерну воду, риба оживе. За іншою гуцульською народною легендою, деревина із смерек, котрі вирости навколо озера Марічейка, вважається найкращим матеріалом для гуцульських скрипок, цимбалів і бербениць.

Відтворена гуцульська легенда про цілющі властивості води з озера Марічейка оповідає про це так: «Ми добре знаїмо, що вода у Марічайці не проста. Коли ми літували на Веснарці, коло того Озера, то наша худоба ни раз пила з него воду. Вид тої води вивці, корови й коні файно правилиси, душше бігали (шо гляба було їх звернути) тай ни слабували. Навіть молоко вид овец й коров було смачнішше, вид него ми чулиси душшими. А коли наловити у потоках стругив й випустити їх у озеро, то струги увитки оживають у тий воді. Розказували, шо медведі і олені тоже приходіт до того Озера на водопий. Из смерік, шо росли навколо озера, добре робити скрипки і цимбали, бо они маот сильний і чистий голос. Добре також робити з них бербениці до бризи. Старі ватаги казали, шо класти ватру на полонині з того смечя є великим гріхом».

У книзі «Карпатські легенди», виданій 1995 р., талановитий гуцульський краєзнавець Ярослав Гавучак, 70-річний житель села Шибене, що розміщене поблизу гори Піп Іван, записав давні гуцульські народні легенди, новели, казки, в яких майстерно відображено славне історичне минуле Гуцульського краю, духовне багатство, життєва мудрість, виняткова волелюбність і велика любов до мистецтва гуцулів. Автор змалював

також унікальну красу гірської природи Чорногори, зокрема, написав цікаву легенду про високогірне озеро Марічейка під назвою «Заради троїстої музики». У легенді розповідається: «В ніч перед Іваном Купалом, коли цвіте папороть вогненним цвітом, виходить над озеро Марічейка, що під горою Піп-Іваном, добра Лісниця-піснярка. Співає про своє короткочасне кохання, про трьох легінів-музикантів, жодному з яких не змогла віддати свого пісенного серця. Втікають злі сили від її голосу, ховаються в дебрях, бо не люблять добрих пісень, як Темно-та Сонця. Тільки дідо Чугайстер слухає-не наслухається. Мовчки ронить зелені сльози» [4, 34].

За мотивами цієї легенди гуцульський кіноаматор Іван Дроняк із села

Яблуниця на Верховинщині у 1985 р. зняв короткометражний художній кінофільм під назвою «Легенда про гуцульські троїсті музики», у якому ролі виконували сільські актори-аматори. Тоді, мабуть, уперше в історії озера Марічейка на його берегах звучала жива гуцульська троїста музика і знімався аматорський кінофільм. Видатний український кінорежисер Юрій Ілленко, прибувши 2006 р. на Верховинщину як почесний гість II кінофестивалю фільмів про Гуцульщину, високо оцінив цей аматорський фільм.

Принагідно нагадаємо, що на Волині, поблизу села Скулин, серед первозданного лісу знаходиться красиве озеро Нечимле, оспіване Лесею Українкою у знаменитій «Лісовій пісні». Про красу

Загальний вигляд озера Марічейка влітку. Фото авторів

і животворність чорногірського озера Марічейка згадується у гуцульських легендах та багатьох гуцульських співанках, записаних Петром Шекериком-Дониковим, Володимиром Гнатюком і Гнатом Хоткевичем [9].

Під час багаторічних українознавчих експедицій нарешті вдалося знайти новий науковий факт про походження автентичної назви озера Марічейка. Відомі старожили Криворівні, брати Василь, Петро, Іван Плитки, розповіли нам, що їхня мати Настуня дівчиною служила у селі Кривопіллі в багатих господарів Марічаїв, які були власниками кривопільської полонини Діли та шибенської полонини Веснарка, розташованої нижче озера Марічейка. Документальне підтвердження цього факту нами знайдено в книзі Юрія Гулюка «Жаб'є», де написано, що власником полонини Веснарка був гуцул **Семен Ілюк (Марічай)** родом з-під Магури. Тому корінні гуцули цього краю традиційно назвали велике гірське озеро під горою Шурин (Гропа) за місцевою назвою (прізвиськом) власника полонини **Марічая – озеро Марічайка**. На жаль, у науковій картографії це озеро одержало назву **Марічейка**.

Даючи відповідь на основне запитання: «Чим було озеро Марічейка для наших далеких предків?», можна висловити припущення про сакральність озера, яка пояснюється феноменом його живлення чистими підземними водами із потужних водоносних горизонтів Українських Карпат. У народі живуть різні легенди і пісні про живильну воду озера. За науковими дослідженнями Степана Пушика, відомого українського письменника і вченого, професора Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, науковий факт збереженос-

ті певного об'єкта чи явища у фольклорі є опосередкованим доказом того, що даний об'єкт чи явище є «непрості», а «особливі». Важливим аргументом на користь сакральності Марічейки є те, що озеро знаходиться безпосередньо на підступах до гори Піп Іван (Чорногора), котра здавна була Священною Горою наших далеких предків. Серед усіх чорногірських плаїв, що ведуть до вершини Чорногори, плай через Марічейку – найдоступніший і найширший. Хоча за минулі століття багато чого зникло і багато чого змінилось на цій благодатній Карпатській гірській землі, але якимось чудом збереглись окремі фрагменти давніх народних легенд – вічні уламки творіння людського духу.

В результаті експедиційних українознавчих досліджень нами з'ясовано, що в різних варіантах давніх гуцульських народних легенд і пісень гірський хребет **Чорногора** називається просто **Гора**, річка **Черемош – Ріка**, а озеро **Марічейка – Озеро**. Цілком імовірно, що в сиву давнину саме цим **Чорногірським плаєм** піднімалися із своїх підчорногірських поселень наші далекі предки – діти і поклонники Природи, щоб один раз на рік, на свято *Купала*, скупатися в *Озері* чи *Річці*, а потім на *Горі* поклонитися *Святому Сонечку*. Тому можна припустити, що Чорногора, Марічейка і Черемош здавна були сакральними природними об'єктами для наших далеких предків, до яких вони приходили молитись і яким приносили свої жертви.

На нашу думку, для подальшого вивчення специфічних особливостей озера Марічейка та інших чорногірських озер потрібно провести комплексні українознавчі експедиційні дослідження всього Чорногірського хребта Українських

Карпат [5]. Проведені попередні експедиційні розвідки показують, що безсумнівною є велика науково-освітня і духовно-культурна цінність *чорногірського озера Марічейка*, яке справедливо заслуговує не тільки на статус одного із «Семи чудес Верховинщини», але й на народне звання «Священного озера гуцулів» та одержання в майбутньому найвищого державного природоохоронного статусу – національної гідрологічної пам'ятки України «Озеро Марічейка».

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховинщина. Загальні описи та історичні нариси про населені пункти району/ Упорядник Іван Зеленчук. – Верховина: Редакція журналу (видавництво) «Гуцульщина», 2004. – 331 с.
2. Географічна енциклопедія України: в 3-х т. / О. М. Маринич (відповід. ред.) та ін. – К.: Українська Радянська Енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1989. – Т. 1: А – Ж. – 416 с.
3. Географічна енциклопедія України: в 3-х т. / О. М. Маринич (відповід. ред.) та ін. – К.: Українська Радянська Енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1990. – Т. 2: З – О. – 480 с.
4. Гавучак Я. Д. Карпатські легенди. – Снятин: Над Прутом, 1995. – 96 с.
5. Зеленчук І.М., Зеленчук Я.І. Концепція експедиційного українознавства // Українознавство. – 2010. – №3(36). – С. 240 – 243.
6. Масляк П. О., Шищенко П. Г. Географія України: Пробний підручник для 8–9 кл. серед. шк. – К.: Зодіак-ЕКО, 2000. – 432 с.
7. Українська земля і люди. Український етнос у світовому часопросторі: колективна монографія / За ред. П.П. Кононенка. – К.: ННДІУВІ, 2011. – Том 1: Від давнини до XIV ст. – 672 с.
8. Украинские Карпаты. Природа / Голубец М. А., Гаврусевич А. Н., Загайкевич И. К. и др. – К.: Наук. думка, 1988. – 208 с.
9. Хоткевич Г. М. Довбуш: повість / Іл. Г. Якутовича. – К.: Дніпро, 1985. – 467 с.

REFERENCES

1. Verkhovynschyna. Zahalni opysy ta istorichni narisy pro naseleni punkty raionu. Uporiadnyk Ivan Zelenchuk. – Verkhovyna: Redaktsiia zhurnalu (vydavnytstvo) «Hutsulschyna», 2004. – 331 s.
2. Neohrafichna entsyklopediia Ukrainy: V 3-kh t. / O. M. Marynych (vidpovid. red.) ta in. – K.: Ukrainska Radianska Entsyklopediia im. M. P. Bazhana, 1989. – T. 1: A – Zh. – 416 s.
3. Neohrafichna entsyklopediia Ukrainy: V 3-kh t. / O. M. Marynych (vidpovid. red.) ta in. – K.: Ukrainska Radianska Entsyklopediia im. M. P. Bazhana, 1990. – T. 2: Z – O. – 480 s.
4. Havuchak Ya. D. Karpatski lehendy. – Sniatyn: Nad Prutom, 1995. – 96 s.
5. Zelenchuk I.M., Zelenchuk Ya.I. Kontseptsiia ekspedytsiinoho ukrainoznavstva // Ukrainoznavstvo. – 2010. – №3(36). – S. 240–243.
6. Masliak P. O., Shyshchenko P. H. Neohrafiia Ukrainy: Probnii pidruchnyk dlia 8–9 kl. sered. shk. – K.: Zodiak-EKO, 2000. – 432 s.
7. Ukrainska zemlia i liudy. Ukrainskyi etnos u svitovomu chasoprostori: Kolektyvna monohrafiia / za red. P.P. Kononenka. – K.: NNDIUVI, 2011. – Tom 1. Vid davnyiny do XIV st. – 672 s.
8. Ukrainskie Karpaty. Priroda / Golubets M. A., Gavrusевич A. N., Zagaykevich I. K. i dr. – K.: Nauk. dumka, 1988. – 208 s.
9. Khotkevych H. M. Dovbush: Povist / Il. H. Yakutovycha. – K.: Dnipro, 1985. – 467 s.

I. Zelenchuk, Ya. Zelenchuk
Lake Maricheika in the Chornohirskiy Mountain Group
as Natural Pearl of the Ukrainian Carpathians
Abstract

Chornohirskiy mountain range is the highest mountain group of the Ukrainian Carpathians. The main mountain peaks, cliffs, rivers and lakes of the Chornohirskiy mountain group have high natural-ecological and cultural-historical value for all Ukraine. As Chornohirskiy mountain range is located in

the center of unique Hutsul historical and ethnographic region of Ukraine, its mountains, cliffs, rivers and streams are represented first of all in material and spiritual culture of Hutsuls from Halychyna, Transcarpathia and Bukovyna.

High mountain lakes Maricheika, Brebeneskul and Nesamovyte hold a special place among main cultural objects of Chornohiskyi mountain group of the Ukrainian Carpathians. Expeditionary researches of Lake Maricheika showed that due to its physical and geographical peculiarities it takes important place in the folk lore of the Ukrainian Hutsuls living in such high-mountain villages round as Zelene, Shybene, Dzembronia and Bystrets in Ciscarpathian.

*Old inhabitants of Halych Hutsul region gave only one name to the largest geographical features of Chornohiskyi mountain group: Chornohirskyi mountain range – **Mountain**, the Cheremosh river – **River**, Lake Maricheika – **Lake** and considered them to be holy places. The main difference with Lake Maricheika and two neighboring lakes Brebeneskul and Nesamovyte is that it lives on both ground and surface waters and is located in the high-mountain silver-fir wood and next to the large meadow Vesnarka. That is why Lake Maricheika is often mentioned in Hutsul folk tales, legends and songs which still remember some experienced meadow-men in Verkhovyna district of Hutsul region.*

*Expeditionary Ukrainian studies researches of the Ukrainian Carpathians testify undoubtedly high scientific, educational, spiritual and cultural value of Lake Maricheika which can fairly be called as one of «Seven wonders of Verkhovyna» and be granted the highest state environmental status of National hydrologic monument of Ukraine «**Lake Marichaika**».*

Найважливішою особливістю озера Марічейка є те, що воно живиться чистими підземними водами. Крім того, в це озеро впадає потічок Гроповець, котрий витікає із стрімкого схилу гори Шурина (Гропа). Таким чином, разом воно живиться підземними водами, поверхневими водами гірських потічків і атмосферними опадами. В свою чергу з озера витікає однойменний потічок Марічейка, що буквально злітає по каменях до бурхливого потоку Погорілець. З-під Чорногори чисті води цього озера та численних гірських потічків попадають у великий потік Шибений, до річок Черемош, Прут і Дунай, а разом з Дунаєм – у Чорне море. Образно кажучи, «Жива Вода» чорногірської Марічейки через три потоки і три річки України має безпосередній зв'язок із «Великою Водою» Чорного моря.